

रसान् सर्वान् श्रुतिशास्त्रोपहृत्यते । तष्णादाहज्वर-
युतः सीदत्यथ च मूर्च्छति । धूमोपहत इत्येवं श्रुत्यु-
तस्य चिकित्सितम् ।

धूमोर्णा स्त्री यमपत्न्याम् लिका० । “शक्रः शचीपतिर्देवो
यमो धूमोर्ण्या सह । वरुणः सह गोय्यां च सहर्षा
च धनेश्वरः” भा० आनु० १६५ अ० । २ मार्कण्डेयपत्न्याञ्च
“मार्कण्डेयस्य धूमोर्णा ऋद्धिर्वैश्वर्यस्य च” १४५ ध०
अत्र मार्कण्डेयस्येत्येव युक्तः पाठः । मार्कण्डेयपत्न्या
अपत्यम् टक् । मार्कण्डेयो यमः पूर्वोक्तैकवाक्यात् ।

धूमोर्णापति पु० इत० । यमे हारा० ।

धूम्या स्त्री धूमानां समूहः पाशादि० य । १ धूमसमूहे धूमाय
हितं यत् । २ धूमसाधने ति०

धूम्याट पु० धूम्या इव अटति अट-अच् । (फिङ्गा) पश्चि-
मेहे कमरः स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । धूम्याट इति
पाठान्तरं तत्त्वार्थे

धूम्र पु० धूमं तदर्थं राति रा-कृष्टो० । १ चिह्नके खरलो-
मन्त्रार्थे २ कण्ठलोहिते वर्षे च इति इति ति० “धूम्रधूम्रो
वसागन्धिकावभ्रुषिरोरुहः” रघुः । कण्ठलोहितस्य
कण्ठवर्णमित्रो लोहितवर्णः “धूम्रा वभ्रुनीकाशाः पितृ-
त्याम्” यजु० २४।१८ “धूम्राः कण्ठवर्णमित्रा लोहित-
वर्णाः” वेददी० “भूरेणवो नमसि नक्षत्रयोदकक्राशकी-
वदङ्कुरुहधूम्ररुचो विचक्षुः” भाष० । ५ शिवे “विभो-
हितस्य धूम्रस्य नीलपीपाय वै नमः” भा० शा० २८६ अ०
इमेहे “अजो धूम्रो न गोधूमैः” यजु० २१।२६
“धूम्रः मेघः” वेददी० ७ कुमारानुचरभेदे “धूम्रः श्वेतः
कबिन्दश्च सिद्धार्थो वरदस्तथा” भा० श० ४६ अ० तदनु-
चरोक्तौ । दम्बिराजसेनाधिपारुरभेदे “ससहो रभस-
सख्यो धूम्रस्यैव प्रियङ्करः” हरिवं२४० अ० दम्बिसेनाधि-
पौक्तौ । एतेषां धूम्रवर्णत्वात् तथात्वम् । सङ्गतेचि० उक्ते
आनन्दादिषु रव्यादिवारे ढनक्षत्रविशेषेण योगभेदे यन्मा
“आनन्दाख्यः १ कान्तदण्डधर २ धूम्रो ३ धाता ४ सौम्यो ५
आङ्ग ६ केतु ७ क्रमेण । श्रीवत्साख्यो द वज्रकंठ ८ सङ्ग-
रथ ९ खल ११ मित १२ मानस १३ पद्मा १४ लुम्बो १५ ।
उत्पाट १६ सृष्ट्यो १७ किल काण्य १८ सिद्धो १९ शुभो २०
ऽष्टताख्यो २१ सुधन्व २२ गदधर २३ धातङ्ग २४ रत्न २५
अर २६ सुस्त्रिराख्य २७ प्रहृष्टमानाः २८ फलदाः स्वभावा ।
टाचादकी, सृगादिन्दौ, धार्पाङ्गोमे, करादुमुपे । स्त्रेत्वा
शुरो, मृगो वैश्वकर्मा मन्दे च वारुणात्” कस्यार्थः साभि-

जित्कैः अष्टाविंशतिनक्षत्रैरष्टाविंशतिर्योगाः ढनक्षत्र
रविवारे अश्वनीतो गणने यत्संख्यकं ततमोयोगोभवति
एवं सोमे रोहिणीतोयतमसं ख्यसृजं ततमोयोग इति एव-
मन्यतायुद्धम् । तत्र वर्ज्यानाङ्कोः तत्तैवाह । “घ्राङ्गे वज्रे
सङ्गरे चेष्टुनाङ्को, वर्ज्या, वेदाः ४ पञ्चानुब्धे, गदेऽम्बाः ७ ।
धूम्रं काणे मौषले भूईयं, द्वे, रक्षोऽष्टतूपाटक्रान्ताश्च
सर्वे” १० ध्रुवनामकवसोमांतरि स्त्री “धूम्रायाश्च धरापुत्रो
ब्रह्मविद्यो ध्रुवस्तथा” भा० आ० ६६ अ० वत्तवंशोक्तौ ।
शार० उक्ते आदित्यस्य द्वादशकलाभ्यो ११ कलाभेदे
स्त्री “तपिनी १ तपिनी २ धूम्रा ३ भरीचि ४ चर्चिनी ५
चर्चिः ६ । सुषुम्णा ७ भोगदा ८ विशा ९ बोधिनी १० धा-
रिणी ११ क्षमा १२” । १२ शशाङ्गस्य स्त्री राजनि० ।

धूम्रक पु० धूम्र इव कायति कै-क । उष्ट्रे कटाधरः
स्त्रियां ङीष् ।

धूम्रकेतु पु० भरतवृषस्यात्मजभेदे “भरतस्तु महाभाववतो
यदा भगवताऽवनिर्गतपरीपालनाय संश्रितः तदनु-
यासनपरः पञ्चजर्षी विश्वरूपदुहितरसुपधेमे । तस्या-
सहात्मजान् काश्रूनातुल्यपानात्मनः पञ्च जनयामास
भूतादिरिव भूतसंज्ञाणि । सुमतिं राष्ट्रभूतं पुद्गलना-
वरणं धूम्रकेतुमिति” भाग० ५।७।१२ इत्यथविन्दोः
पुत्रभेदे “विशालः शशविन्दुश्च धूम्रकेतुश्च तत्सुताः”
भा० ६।१२ तत्सुताः इत्यथविन्दोः सुताः । २ धूम्रवर्ण-
ध्वजयुक्ते ति० ।

धूम्रकेश पु० पृथुराजस्य पुत्रभेदे “वैव्यस्तु धुर्यो जनतामित्युप-
क्रमे “पुत्रास्तृपादयामास पञ्चाचिप्रात्मसंश्रितान् ।
विजिताश्च हर्ष्यं धूम्रकेशं इविण्डकम्” भाग० ४।२२
५ “विजिताद्योधिराजासीत् पृथुपुत्रः पृथुश्रवाः ।
यवीयोभ्योऽददात् काश आहभ्यो आतृवत्सलः । हर्ष्य-
जायादिशत् प्राचीं धूम्रकेशाय दक्षिणाम् । प्रतोषीं
हृकसंजाय तस्यां इविण्णसे विभुः” २४।१२ कथाश्रव-
र्षिणि भाव्यायां जातपुत्रे च । “कथाश्रोऽर्षिणि भाव्यायां
धूम्रकेशजोजनत्” भाग० ६।६।१५ १६ धूम्रवर्णकेशयुक्ते
ति० स्नातृत्वम् वा स्त्रियां ङीष् ।

धूम्रपता स्त्री धूम्रं पतमस्याः जातित्वेऽपि अजादेराकृति
गणत्वात् टाप् । सत्यभुषायां सुपभेदे राजनि० । धूम्र-
वर्णपतयुक्ते ति० । [श्रुतीतृषे राजनि० ।

धूम्रमूलिका स्त्री धूम्रं मूलं यस्याः अप् अत इत्यम् ।
धूम्ररोहित पु० “वर्णा वर्णन” भा० कर्म० । १ धूम्रवर्ण-